

VBC's op stoom

Tekst: Jaap Quak,
Sportvisserij Nederland
Fotografie: Luc Coppens en
Sportvisserij Nederland

Sinds 1998 wordt er gewerkt aan het tot stand komen én functioneren van visstandbeheercommissies. Vanuit de sportvisserij is hier veel tijd, geld en energie in gestoken. Inmiddels zijn voor de meeste watersystemen VBC's ingesteld. Volgens Jaap Quak is er veel vooruitgang geboekt.

In een VBC werken visrechthebbers en waterbeheerders samen aan de visstand, het viswater en de visserij. In sommige gebieden nemen ook natuurbeheerders en recreatieschappen deel aan de VBC. Deze heeft een duidelijk doel en dat is het bereiken van een aantrekkelijke visstand en het streven naar een duurzame visserij. Hoe dit in de praktijk dient te gebeuren, wordt beschreven in het visplan.

Vrijblijvendheid

Het goed laten functioneren van een VBC is geen eenvoudige zaak. In de

eerste plaats is het noodzakelijk dat sport- en beroepvisserij het eens worden over een gemeenschappelijke koers. Vervolgens dient die koers ook nog in lijn te zijn met het waterbeheer, waarbij de Europese Kaderrichtlijn een steeds belangrijker rol zal gaan spelen. Om het nog complexer te maken, dient er meestal ook te worden afgestemd met de aanwezige natuurbelangen. Wanneer er dan een gemeenschappelijke koers is bepaald dient deze tenslotte ook nog eens te worden uitgevoerd via het visplan. Deze complexiteit werkte in het verleden nog al eens demotiverend. Dit

werd nog versterkt doordat het gehele VBC-traject, inclusief het opstellen van visplannen, ondanks fraaie beleidsvoornemens, nogal vrijblijvend was. Zelfs de 'formele' verplichting van LNV in het uit 1999 daterende Beleidsbesluit Binnenvisserij bleek niet de stok achter de deur te zijn. Die vrijblijvendheid is nu ras aan het afnemen. Zo heeft de minister van LNV in een recente brief aan de Tweede Kamer haar voornemen uitgesproken het maken van visplannen in de Visserijwet te verankeren. Maar ook Rijkswaterstaat en de waterschappen onderkennen door de nadere

Een belangrijk doel van de VBC is het werken aan een gezonde en aantrekkelijke visstand.

Overzicht VBC-gebieden in Nederland situatie per december 2009

invulling van de Europese Kaderrichtlijn Water het belang van overleg en afstemming met de visrechthebbers. Het bereiken van een ecologisch gezonde visstand is door de KRW namelijk ook een (mede)verantwoordelijkheid van de waterbeheerder geworden.

VBC-ondersteuning

Een verdere verankering van het VBC-traject betekent echter niet dat het minder complex wordt. Integendeel, de toenemende druk op de visrechthebbers zou wel eens averechts kunnen gaan werken. Sportvisserij Nederland heeft het beleidsverantwoordelijke ministerie hierop regelmatig gewezen. Dit is door LNV onderkend en was voor haar aanleiding om eind 2008 te starten met het project 'Versterking VBC's en het opstellen van visplannen'. Dit wordt uitgevoerd door Sportvisserij Nederland en de Combinatie van Beroepsvissers. Onderdelen van het project zijn:

- ondersteuning bij het instellen van VBC's;
- ondersteuning bij het opstellen van Visplannen;
- bevorderen informatie en communicatie naar en tussen VBC's;
- ontwikkelen instrumenten voor het werken in VBC's;
- opzetten van training en educatie aan VBC's.

VBC-contactdag 2010

Op 10 april 2010 zal er een VBC-contactdag plaatsvinden voor alle betrokkenen bij visstandbeheercommissies in Nederland. De dag vindt plaats in de Jaarbeurs te Utrecht. Thema voor deze bijeenkomst is 'Kansen voor VBC's'. De dag is een unieke gelegenheid voor leden van VBC's en waterbeheerders om kennis op te doen over uiteenlopende zaken rond visstand- en visserijbeheer. De dag begint plenair met een toelichting op het nieuwe beleid van het ministerie van LNV, vervolgens vindt een forumdiscussie plaats. Tijdens de pauze is volop gelegenheid om over diverse thema's ervaringen uit te wisselen tussen VBC's. Na de pauze wordt de contactdag voortgezet met diverse workshops, onder andere over het opstellen van visplannen. De VBC-Contactdag wordt georganiseerd door Sportvisserij Nederland en de Combinatie van Beroepsvissers.

Het visplan als vertrekpunt

Wat een VBC wil en hoe dat in de praktijk dient te worden uitgevoerd wordt beschreven in het visplan. Hoewel een aantal VBC's 'werkende weg' goed uit de voeten kan met visplannen, bestaan er nog veel onduidelijkheden over de strekking en inhoud van dit document. Binnen het hierboven aangehaalde project zijn sjablonen voor visplannen ontwikkeld. Als eerste moet de visserij worden beschreven (wie vist waar, wanneer, waarop en hoeveel vis wordt onttrokken dan wel uitgezet). Vervolgens kunnen de inrichtings- en beheerswensen worden geformuleerd en kenbaar worden gemaakt om de

leefmogelijkheden voor vis en de bevisbaarheid te verbeteren. Desgewenst kunnen ten slotte de visrecht-hebbenden onderling afspraken maken over het recreatief dan wel het economisch benutten van de visstand in elkaars water. Kern van de visplannen is een praktische, inzichtelijke uitvoering van het gewenste beheer. Concrete voorbeelden hiervan zijn monitoring, vangstregistratie, bevissing, controle en handhaving maar ook toegankelijkheid, vergunningsvoorwaarden, inrichting en herstel vismigratie.

Stand van zaken

Eind 2009 is voor ruim 80 % van de regionale wateren een VBC opgericht.

Eind 2009 is voor ruim 80% van de regionale wateren een VBC opgericht.

Ook de VBC's voor de Rijkswateren liggen goed op stoom, alleen voor het IJsselmeer/Markermeer en de Benedenrivieren zijn nog geen VBC's ingesteld. Wat betreft het functioneren van de commissies verschilt het beeld. Soms zitten deelnemers nog wat onwennig bij

elkaar, in andere VBC's is het proces van samenwerking al aardig ingeburgerd.

Vertrouwen tussen sport- en beroepsvissers is noodzakelijk voor het functioneren van VBC's.

VBC's in de praktijk: het Veerse Meer en het Volkerak/Zoommeer

Een van de voortrekkers in het VBC-traject is Hans den Bakker, (scheidend) directeur van de regionale hengelsportfederatie Sportvisserij Zuidwest Nederland. Den Bakker is actief betrokken geweest bij het opstellen en functioneren van twee VBC's in de regio.

Den Bakker: "Zowel het Veerse Meer als het Volkerak/ Zoommeer zijn Rijkswateren. Voor beide wateren functioneerde al een VBC voordat dit verplicht werd gesteld in het Beleidsbesluit Binnenvisserij. In de beide VBC's nemen naast sport- en beroepvisserij, Rijkswaterstaat en drie terreinbeherende organisaties deel. Beide VBC's hebben een onafhankelijk voorzitter en het secretariaat is in handen van Sportvisserij Zuidwest Nederland.

Beide wateren zijn visserijkundig bijzonder; het Veerse Meer als zout binnenwater en het Volkerak- Zoommeer als Staatsnatuurmonument waarvan de staat de visrechten niet wilde uitgeven zolang het peilbesluit niet was vastgesteld en er nog geen visplan was gemaakt. Sport en beroep vissen sinds de verzoeting van het Volkerak/ Zoommeer op machtiging en een Nb-wetvergunning." Volgens Den Bakker is het beheer van beide wateren complex: "Het Veerse meer is in 2004 opengesteld naar de Oosterschelde, waardoor zoutgehalte, helderheid en visstand veranderden. Het Volkerak/ Zoommeer kampt met blauwalgenbloei en er liggen concrete plannen om het meer te verzilten om deze problematiek terug te dringen. Het is duidelijk dat dit grote gevolgen heeft voor het te voeren visstandbeheer."

Welk beeld heeft Den Bakker bij het nut en noodzaak van VBC's? "Gematigd optimistisch. De sport- en beroepsvissers werken in beide VBC's constructief samen, er is grote bereidheid om data uit te wisselen. De inbreng van de water- en terreinbeheerders laat echter nog te wensen over. Wellicht omdat de visserij bestuurlijk, politiek en maatschappelijk nog niet als belangrijke activiteit worden beschouwd. Het is daarom belangrijk dat VBC's zich beter presenteren. Ook ben ik van mening dat een professioneel en onafhankelijk secretariaat kan bijdragen aan het functioneren van een VBC."